

Особено мнение
на съдиите Владислав Славов и Благовест Пунев по к.д. № 5 от 2007 г.

Това особено мнение се отнася само относно допустимостта на искането на главния прокурор за задължително тълкуване на чл. 130а, т. 2 от Конституцията (ДВ, бр. 27 от 2006 г.). Съгласно посочената конституционна разпоредба министърът на правосъдието управлява имуществото на съдебната власт. Нейното тълкуване се мотивира в искането на главния прокурор по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията с неяснота относно съдържанието и обхвата на правомощието на министъра на правосъдието да управлява имуществото на съдебната власт, тъй като поставя под съмнение фактическата и юридическата ѝ самостоятелност при осъществяване дейността на нейните органи. В този контекст се предлага от вносителя на искането и проект за тълкувателен отговор, а именно стеснително тълкуване на разпоредбата на чл. 130а, т. 2 от Конституцията в смисъл, че министърът на правосъдието упражнява само правото на собственост върху недвижимите имоти на съдебната власт, като движимите вещи и останалите парични средства се предоставят на органите на съдебната власт за обезпечаване на тяхната самостоятелност и ефективно функциониране. Допустимостта на тълкувателното искане поставя два предварителни въпроса от отговора на които зависи неговото разглеждане по същество. Първият се отнася до съществуването на неяснота и противоречивост на разпоредбата и поради това дали прилагането ѝ е свързано с нарушаване на съществуващия баланс на отделните власти, т.е. от това приложение да не произтичат противоконституционни действия на съответната институция или орган. Вторият въпрос се отнася до възможността за стеснително (изправително) тълкуване, което цели запазване на нормата и нейното инплантиране в съществуващата конституционноправна система, вместо обявяването ѝ за противоконституционна като противоречаща на тази система. Тези два предварителни въпроса се намират в неразривна връзка и налагат общ отговор, релевантен за допустимостта на тълкувателното искане. Разпоредбата на чл. 130а, т. 2 разгледана самостоятелно не разкрива белезите на неяснота и двусмисленост относно отделните ѝ синтактични елементи. Министърът на правосъдието е орган на висшата изпълнителна власт, управлението е целенасочена властническа дейност, ориентирана към възпроизвеждане на структурата и нормалното функциониране на управляваната система. Понятието "имущество" като

обем включва всички обекти, които се отнасят до това понятие, а като съдържание - съществените признаци на определен клас предмети, които влизат в него. В случая обемът обхваща всички категории имуществени права-вещни права върху недвижими и движими имоти, пари, ценни книги и т.н., а съдържанието включва родовия признак на този клас предмети – признака ”имуществено право”. Имуществото е неделима съвокупност на имуществени права, обединени от техния субект. В същото време от текста на разпоредбата не явствува, че общият родов признак ”имуществено право” се свежда до видовия признак ”право на собственост върху недвижими имоти”, който би отграничил последните от останалите предмети в рода – движими вещи, пари и т.н. Предлагащото в искането за тълкуване ограничаване правомощията на министъра на правосъдието само до упражняване на правото на собственост върху недвижимите имоти на съдебната власт би поставило под съмнение рационалността на законодателната дейност по приемането на разпоредбата на чл. 130а, т. 2 от Конституцията, защото то би могло да намери директен израз в текста ѝ. Аргумент за това е, и обстоятелството, че в миналото, макар и на законодателно равнище е било възприето такова разрешение като правомощие на министъра на правосъдието (вж. по-долу обсъждането на решение № 4 от 7.10.2004 г. по к.д. № 4 от 2004 г. относно фонд „Съдебни сгради” към Министерството на правосъдието). Следва поради това да се приеме, че смисълът на разпоредбата на чл. 130а, т. 2 от Конституцията е еднозначен и не се нуждае от изясняване чрез тълкуване. Това разбиране се налага и от общия дух на третата поправка на Конституцията, част от която е разпоредбата на чл. 130а, т. 2, която изразява една различна политическа концепция за модела на отношенията между министъра на правосъдието като орган на изпълнителната власт и съдебната власт, макар че последната като независима има собствен орган за нейното администриране - Висшия съдебен съвет (вж. останалите разпоредби на чл. 130а, които са приети с тази поправка и уреждат разширени правомощия на министъра на правосъдието по отношение на съдебната власт). Ако тълкуваната разпоредба е ясна по смисъла си, нормативното тълкуване ще бъде недопустимо, защото то би я дописало и от тълкувателно, решението на Конституционния съд би се превърнало в нормативен акт, т.е. съдебният активизъм ще придобие неприемливия характер на позитивна законодателна дейност. Така че, липсата на неяснота и противоречивост на разпоредбата, която като израз на нова концепция за отношение между властите, фактически дерогира принципа на финансова независимост на съдебната система, уреден в чл. 117, ал. 2 и ал. 3 от Конституцията изключва интереса от тълкуване. Съществуването на такъв интерес следва да се прецени и в контекста на

данните за противоречие на тълкуваната разпоредба с тези на чл. 117, ал. 2 и ал. 3 от Конституцията. Такова противоречие, обосноваващо противоконституционност е било установено с аналогични по съдържанието си разпоредби на Закона за съдебната власт на тази на чл. 130а, т. 2 от Конституцията. В този смисъл са решение № 1 от 14.1.1999 г. по к.д. № 34 от 1998 г. и решение № 4 от 7.10.2004 г. по к.д. № 4 от 2004 г. Разликата в настоящия случай е, че разпоредбата на чл. 130а, т. 2 от Конституцията не е вече законова, а конституционна т.е. съдържащата се в нея норма е издигната на конституционно равнище в йерархията на нормативните актове, макар съдържателно да не се различава от обявените за противоконституционни с цитираните решения разпоредби на Закона за съдебната власт. Това се отнася не само до изключване на възможността министъра на правосъдието частично да управлява самостоятелния бюджет на съдебната власт и да осигурява материалните условия за осъществяване на нейната дейност, но и конкретно за съществуването на фонд "Съдебни сгради" към изпълнителната власт, което се покрива с искането за изправително тълкуване на чл. 130а, т. 2 от Конституцията, предмет на настоящето производство. Независимо, че в случая обсъжданата разпоредба вече е от конституционен порядък, съществува йерархично отношение между нея и тези, уреждащи независимостта на съдебната власт и самостоятелността на нейния бюджет поради връзката на последните с основните начала на конституционната уредба и по-фундаменталния им и принципен характер. За разлика от тях разпоредбата на чл. 130а, т. 2 от Конституцията притежава по-ниска степен на абстрактност и непосредствено действие по прилагането ѝ. Ако предлаганото стеснително тълкуване на тази разпоредба не може да удовлетвори целта си да я запази в съществуващата правна система, то ще бъде неприложим способ за изясняване на смисъла ѝ вместо директното установяване на нейната противоконституционност. Такова стеснително тълкуване не е приложимо не само поради изтъкнатото по-горе логическо съображение за липса на видовия признак на предметите на недвижима собственост, който ги отграничава от общия имуществен комплекс на съдебната власт и недопустимостта на действието на Конституционния съд като позитивен законодател, но и с оглед съдържанието на предлаганото тълкувателно разрешение, което по основния по важност въпрос – съсредоточаването и оперирането с капиталовите разходи запазва приоритета на министъра на правосъдието и накърнява организационната и финансова независимост на съдебната власт. Недостатъчността на тълкувателното питане, възпроизвежда концептуалния дефект на разпоредбата на чл. 130а, т. 2 от Конституцията. Това обстоятелство предопределя неудовлетворителността на тълкувателния отговор,

изводът за която аргументира необходимостта искането за тълкуване да бъде отклонено.

Съдии Владислав Славов и Благовест Пунев